

वर्चोऽर्चिरूपविड्भाःसु वनं भास्यप्सु कानने ।
 व्रतं विष्णुवृतुवर्षेज्यातपोमासाग्निभुक्तिषु ॥ ३१ ॥
 वीर्यं पराक्रमे रेतस्यन्नमाहात्म्ययोरपि ।
 वेष्टं ब्रह्मणि नाके च शल्के शकलवल्कले ॥ ३२ ॥
 शास्त्राण्यस्त्रमयःशंसा शास्त्रं ग्रन्थनिदेशयोः ।
 शार्ङ्गं चापे हरेश्चापे शीलं वृत्तस्वभावयोः ॥ ३३ ॥
 शुल्बं ताम्रे यज्ञकर्मण्याचारे जलसन्निधौ ।
 शोचिः शोकांशुपैङ्गल्यशुद्धत्वेषु सरोऽप्सु च ॥ ३४ ॥
 यज्ञभेदे सदादाने सत्रमाच्छादने वने ।
 सर्पिर्घृते च तोये च सान्त्वे दाक्षिण्यसान्त्वने ॥ ३५ ॥
 स्नानीयेऽभिषवे स्नानं स्थानं स्यादाश्रये स्थितौ ।
 सूत्रं तन्तौ सङ्ग्रहोक्तौ सुखमानन्दतोययोः ॥ ३६ ॥
 स्रोतोऽम्बुनिर्गमद्वार इन्द्रियेऽप्सु जलस्रुतौ ।
 हविर्हव्ये घृते तोये हेम्नी काञ्चनवेतने ॥ ३७ ॥

इति भगवता यादवप्रकाशेन विरचितायां वैजयन्त्यां

द्वयक्षरकाण्डे नपुंसकलिङ्गाध्यायः ॥ ३ ॥

अथवलिङ्गाध्यायः ॥ ४ ॥

अर्थोऽर्थयुक्तात्मवतोरन्त्योऽन्त्यजनिर्कृष्टयोः ।
 क्लृप्तेऽर्घ्यार्घ्यमर्घाहेऽप्यदस्त्वत्र परत्र च ॥ १ ॥
 अन्यौ विभिन्नसदृशावार्यः साधुकुलीनयोः ।
 आद्यमादिभवे भक्ष्येऽप्युत्पत्तिरहितेऽप्यृजुः ॥ २ ॥
 मुख्यान्यकेवलेष्वेकः कष्टौ गहनदुःखितौ ।
 कल्या नीरुग्दक्षसज्जा योग्ययुक्तहिताः क्षमाः ॥ ३ ॥
 कटुस्तिक्ताप्रियाकार्यसुरभ्यूषणमत्सरे ।
 क्रूरो भयङ्करे क्रुद्धे नृशंसे कठिनोष्णयोः ॥ ४ ॥
 गौरोऽरुणे सिते पीते गृह्यस्त्वस्वैरिपक्षयोः ।
 छिन्नाक्षौ छिन्ननेत्रे च चिल्लं चुल्लं च पिब्लवत् ॥ ५ ॥
 चोद्यं चित्रे चोदनाहं चारु चित्रवचस्यपि ।
 जडो जालमश्च निर्बुद्धौ स्तब्धेऽनालोच्यकारिणि ॥ ६ ॥
 ज्यायान् ज्येष्ठश्चाग्रजन्मन्यतिवृद्धातिशस्तयोः ।
 जात्यः श्रेष्ठे कुलीने च डिम्भो बालिशबालयोः ॥ ७ ॥
 द्रुतं शीघ्रे शीघ्रगतेऽप्यवदीर्णविलीनयोः ।
 दृढं गाढेऽधिके स्थूले धूतं त्यक्ते प्रकम्पिते ॥ ८ ॥
 धृष्णुर्धृष्टे प्रगल्भे च कुटिले बन्धुरे नतम् ।
 न्यक्षं छिष्टे निकृष्टे च निजमात्मीयनित्ययोः ॥ ९ ॥
 नीचं खर्वं निकृष्टे च समर्थेऽधिपतौ प्रभुः ।
 प्राप्तं न्याय्ये च लब्धे च विपुलानेकयोर्बहु ॥ १० ॥
 बालो मूर्खे शिशौ भव्यो भावी योग्यः शुभोऽपि च ।
 मिश्रेऽपि भिन्नं म्लिष्टं तु म्लानाविस्पष्टवाक्ययोः ॥ ११ ॥
 मुग्धं सौम्ये नवे मूढे मूढो मोहिनि तन्द्रिते ।
 मृद्वतीक्षणे कोमले च बद्धोपरतयोर्यतः ॥ १२ ॥
 याप्यं गह्वं यापनीये पृथक्संयुक्तयोर्युतम् ।
 न्याय्यसंयुक्तयोर्युक्तं रूक्षो निष्प्रेम्यचिक्कणे ॥ १३ ॥
 रथ्यो रथहितेऽमुष्य स्वीयेऽस्याश्वे च वोढरि ।
 रागवद्रोहितौ रक्तौ रामश्चारौ सितेऽसिते ॥ १४ ॥

न्याय्यलब्धव्ययोर्लभ्यं लितो भक्षितदिग्धयोः ।
 लघु त्वसारागुरुणोरिष्टे क्षिप्रमनोज्ञयोः ॥ १५ ॥
 लोलं चले लोलुपे च व्यग्रो व्यापृत आकुले ।
 वल्गु मञ्जौ च वामस्तु सौम्ये सव्यप्रतीययोः ॥ १६ ॥
 विद्धं विदारिते तुल्ये विन्नं लब्धे विचारिते ।
 शितिः श्वेते च नीले च शुभो मञ्जुप्रशस्तयोः ॥ १७ ॥
 शुभ्रं शुक्ले भास्वरे च शुक्तं तु परुषाम्लयोः ।
 सभ्यः सामाजिके साधौ सव्यो दक्षिणवामयोः ॥ १८ ॥
 सन्नमलपे विशीर्णादौ स्वादुर्मधुरमृष्टयोः ।
 स्फुटाः स्पष्टव्याप्तकुलाः स्थूलौ तु जडपीवरौ ॥ १९ ॥
 मन्त्रिण्यपि सुहृत्स्निग्धे प्रतिज्ञावत्यपि स्थितः ।
 मन्दस्वच्छन्दयोः स्वैरो हीनो मुक्तविगर्हयोः ॥ २० ॥

इति भगवता यादवप्रकाशेन विरचितायां वैजयन्त्यां
 द्वयक्षरकाण्डे अर्थवलिङ्गाध्यायः ॥ ४ ॥

नानालिङ्गाध्यायः ॥ ५ ॥

नानालिङ्गेषु सर्वत्र स्वयमेव कचित् कचित् ।
 उन्नेयमर्थवलिङ्गं गुणद्रव्यक्रियार्थकम् ॥ १ ॥
 अक्षो रथाङ्ग आधारे व्यवहारे विभीतके ।
 शकटे पाशके कर्षे द्यूतभेदेऽक्षमिन्द्रिये ॥ २ ॥
 अब्जो धन्वन्तरौ शङ्खे चन्द्रे क्ली तवणेऽम्बुजे ।
 प्रदेशेऽश उपायेऽङ्गमङ्गो देशेऽङ्गशालिनि ॥ ३ ॥
 अविर्भूषणवत्योः स्त्री वायुप्राकारभाःसु ना ।
 अजः पितामहेऽनादौ छागे विष्णौ हरे रवौ ॥ ४ ॥
 अन्तोऽस्त्र्यवसिते मृत्यौ स्वरूपे निश्चयेऽन्तिके ।
 नार्धमासेऽणिरकल्यश्रौ रूप्येऽक्षाग्रध्रुवे ध्रुवे ॥ ५ ॥
 अर्हन्तौ जिनसम्मान्यावर्चन्तौ हयकुत्सितौ ।
 अन्धोऽचक्षुस्तमोऽप्यन्धमर्चिर्भास्वालयोर्न ना ॥ ६ ॥
 अस्त्र आस्रश्च पुंलिङ्गौ क्लेशे क्ली रुधिरेशुणि ।
 आद्यो मुख्ये धातृपूर्वेष्वाभोऽपकेऽपि रुज्यपि ॥ ७ ॥
 इनास्त्वात्माधिपार्काह्या उष्णोऽग्नौ चतुरेऽपि च ।
 उशिर्नागनावुशीरेऽस्त्री न नोषः कल्यसन्ध्ययोः ॥ ८ ॥
 उस्त्रः किरण उस्त्रा गौर ऋक्षं निर्लोमनीन्द्रिये ।
 कम्ब्वस्त्री वलये शंखे शम्बूके कणसंख्ययोः ॥ ९ ॥
 कल्को ना सिंहके न स्त्री किट्टे दम्भेऽघपिष्ठयोः ।
 कारा बन्धनगेहे स्त्री करे ना बन्धने न षण् ॥ १० ॥
 कांस्यं कंसोऽस्त्रियां पानपात्रे तैजस आढके ।
 काण्डोऽस्त्रीषौ बले नाले गर्ह्येऽवसरवर्गयोः ॥ ११ ॥
 ग्रन्थौ स्तम्भे प्रकाण्डेऽप्सु कश्यं मद्यकशार्हयोः ।
 क्षुद्रो दरिद्रे कृपणे नृशंसेऽल्पनिकृष्टयोः ॥ १२ ॥
 क्षुद्रा व्यङ्गा नटी वेश्या सरघा कण्टकारिका ।
 कूटोऽस्त्री पुञ्जमायाघेष्वाद्रिशृङ्गेषुभेदयोः ॥ १३ ॥
 अयोधनेऽनृते फाले दम्भे निश्चलयन्त्रके ।
 कृष्णं सीसाघलोहेषु कृष्णो नीले नले कलौ ॥ १४ ॥